

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအသင်း

NEW APPROACH TO BUDDHA DESANA

ဗုဒ္ဓဒေသနာကို စနစ်သစ်နည်းဖြင့် လေ့လာခြင်း

စာစဉ်(၁၁)

ဓမ္မာနုပဿနာသတ်ပဋ္ဌာနီ

၂၀၀၇-ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၅-ရက်
မန္တလေးမြို့၊ နေအိမ်တွင် ဟောကြားသောတရားတော်

ဦးဌေးအောင်

(မဟာသဒ္ဓမ္မဇာတိကဓဇ)

ပဓာနနာယက၊ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဒေသနာနှင့် ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအသင်း
တွဲဖက်ဌာနမှူး (ငြိမ်း)၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်၊ မန္တလေး

ပုဗ္ဗဒေသနာကို စနစ်သစ်ပြင်လေ့လာခြင်း

စာစဉ် - ၁၁

ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်

၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်
မန္တလေးမြို့၊ နေအိမ်တွင် ဟောကြားသောတရားတော်

ဦးဌေးအောင်

(မဟာသဒ္ဓမ္မဧကတိကဓဇ)

ထေရ်ဝါဒပုဗ္ဗဒေသနာနှင့်ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအသင်း
တွဲဖက်ဌာနမှူး၊ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(မန္တလေး)

ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်

တရားများ ပွားများတယ်၊ အားထုတ်တယ်ဆိုတဲ့ကိစ္စ၊ ဒီဒေသ နာနဲ့ ဒီသာသနာမှာသာ သေသေချာချာ၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ရှင်းပြတာပါ။ ဒီလို သေသေချာချာ၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိအောင်၊ နားလည်အောင် ရှင်းပြ ထားတဲ့ ဓမ္မဒေသနာ။ ဒီတော့ ဒီ ဓမ္မဒေသနာမှာပါတဲ့ အခုပွားများတာဟာ သတိပဋ္ဌာန်(၄)ပါး၊ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ နောက်ပြီးတော့မှ (၄)ခုမြောက် ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်။

ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်နဲ့ ပတ်သက်လို့လည်း အထိုက်အသင့် လေ့လာထားပြီး အဲဒီမှာ ဓမ္မ-ဓမ္မလို့ ပြောနေတဲ့ ပါဠိစကား။ အဲဒီပါဠိ စကားဟာ အခုပြောခဲ့တဲ့ ရုပ်နဲ့ပတ်သက်လာတော့လည်းပဲ ဓမ္မ။ တစ်ခါ နာမ်နဲ့ပတ်သက်လာတော့လည်းပဲ နာမ်ဓမ္မလို့ ပြောတာပါ။ ပြောနေတော့ ရုပ်ထဲမှာလည်း ဓမ္မသဘာဝ၊ နာမ်ထဲမှာလည်းပဲ ဓမ္မသဘာဝ ရှိပါတယ်။ အဲဒီရှိတဲ့ သဘာဝတရားကို မြင်အောင်၊ သိအောင် ရှင်းလင်းပြောပြ တာပါ။ အဲဒီလို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းသိမှလည်း ဒီတရားများကို ပွားများလို့၊ အားထုတ်လို့ လွယ်ကူတာပါ။

ဒီတော့ အဆင့်အဆင့် ဒီလို တက်လှမ်းတဲ့နေရာမှာ အခုလို ကြားရ၊ နာရတဲ့ သုတမယပညာ၊ ဒါဟာ ပညာတွေ။ ဒီ သုတမယပညာကို

ရပြီးတော့မှ ဒီပညာပေါ်မှာ အခြေခံ၊ အခြေခံပြီးတော့မှ စိန္တာမယပညာ။ စိန္တာမယပညာဆိုတာ သဘောသဘာဝကို နားလည်အောင် စဉ်းစားတာပါ။ သဘောသဘာဝကို နားလည်အောင်စဉ်းစားတာ စိန္တာမယပညာ။ သဘောသဘာဝကို အဟုတ်နားလည်မှ ပွားများတယ်ဆိုတဲ့ ထပ်တလဲလဲ လုပ်တဲ့ လေ့ကျင့်ခန်းကို လုပ်လို့ရတာပါ။ ဒီသဘောတွေကို နှလုံးသွင်းတဲ့ ဆင်ခြင်တဲ့အခါကျတော့ ဒီဓမ္မဆိုတဲ့ သဘာဝကို နားလည်အောင် နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ ရှင်းပြတာပါ။ ဓမ္မဆိုတဲ့ သဘာဝမှာ စိတ်ဆိုသောစိတ် အလုပ်လုပ်နေတာ။ စိတ်အလုပ်လုပ်တော့ ဒီစိတ် အလုပ်လုပ်ပုံသဘောကို ဉာဏ်နဲ့တွဲမှ စိတ်က ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိလာတာပါ။ ဒီမှာ သဘာဝတရားတွေကို လူတို့သိနိုင်သော ဥပမာနဲ့ယှဉ်ပြီးတော့ ဘုရားက သင်ကြားပေးထားတာပါ။

ဓမ္မဆိုသော သဘာဝဟာ အာရုံအဖြစ်နဲ့လည်းပဲ ယူလို့ရတယ်။ သူ့ကို ‘ဓမ္မာရုံ’လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ‘ဓမ္မာရုံ’ကို ယူပြီးတော့ အလုပ်လုပ်တာက အတွင်းစိတ် ‘မနောဝိညာဏ်’။ ဒီအတွင်းစိတ် မနောဝိညာဏ်က အလုပ်လုပ်မှ သဘာဝတရားတွေ၏ လုပ်ငန်းသဘောကို သိတာ၊ နားလည်တာပါ။ ဒီတော့ သဘာဝတရားတွေရဲ့ အကြောင်းကိုသိအောင်၊ နားလည်အောင် ကြိုးစားတဲ့အခါကျတော့ ဒီအာရုံဖြစ်တဲ့ ‘ဓမ္မအာရုံ’၊ ဓမ္မအာရုံက ပေးသမျှကိုပဲ မနောဝိညာဏ်က သိတာပါ။ ဒီ မနောဝိညာဏ်က သိပြီးတဲ့အခါကျမှ မနောဝိညာဏ်က သိတဲ့စွမ်းအား၊ သိအား၊ တဖြည်းဖြည်း၊ တဖြည်းဖြည်း ကောင်းလာတာပါ။ ဒီ သိအားဆိုတာကလည်းပဲ အနိမ့်အမြင့်ဒီဂရီ ရှိပါတယ်။

သိအားနည်းတယ်၊ သိအားကောင်းတယ်။ အဲဒီ သိအားနည်းတာ၊ သိအားကောင်းတာကို သဘောပေါက်ဖို့ သိအားကို ကောင်းအောင် လုပ်ရပါမယ်။ ဒီ သိအားကောင်းဖို့ အတွက်ကျတော့လည်းပဲ သိတဲ့သဘောလေးဟာ အာရုံနဲ့ စိတ်နဲ့ မနောဝိညာဏ်နဲ့ ထိတိုင်းထိတိုင်း သိတဲ့သဘောလေး ပေါ်တယ်။ ပေါ်တော့ အာရုံနဲ့မနောဝိညာဏ်လေး တိတိကျကျ ထိအောင်လုပ်ဖို့က လိုပါတယ်။

အဲဒါဟာ ရိုးရိုးဥပမာနဲ့ပြောရရင် အာရုံနှင့်ဝိညာဏ်တို့ မနောဝိညာဏ်တို့ ထိပုံသဘောလေး၊ အဲဒီမှာ အာရုံက ပြေးလာတာပါ။ ပြေးဝင်လာတဲ့အာရုံကို မနောဝိညာဏ်က ထိအောင်လုပ်ရတယ်။ အဲဒီ သဘောလေးမှာ ရိုးရိုး အခုကစားနေတဲ့ ပင်ပေါင်ရိုက်တဲ့၊ တင်းနစ်ရိုက်တဲ့ဘောလုံးလေးဟာ ပြေးလာတာ၊ အာရုံဟာ အဲဒီသဘောအတိုင်းပဲ။ ဒီရက်ကက်ဆိုတဲ့ ဘက်တံလေးနဲ့ ထိအောင်လုပ်ရတာ။ ကျကျနနထိမှ အာရုံနဲ့ ဒီစိတ်နဲ့ထိမှ လိုရာကိုရောက်တာပါ။ အဲဒီသဘောကို သေချာမြင်အောင်ကြည့်ပါ။

ဒီတော့ အာရုံနှင့် ဝိညာဏ်တို့ ထိတာဟာ တိကျမှ။ အဲဒီတော့ အာရုံနဲ့ ဝိညာဏ်တို့ ထိဖို့သဘောဟာ လိုရာကိုရောက်အောင် ထိအောင် လုပ်တယ်ဆိုတာဟာ ဒီရိုက်တဲ့လူတွေ လေ့ကျင့်မထားရင် ရောက်လာတဲ့ဘောလုံးကို ဒီဘက်တံဟာ တိတိကျကျထိအောင် မလုပ်နိုင်ခြင်းကြောင့် လိုရာကို မပို့ဘူး၊ မပို့နိုင်ဘူး။ လိုရာပို့နိုင်ဖို့က တကယ် ထိထိရောက်ရောက် ထိမှ၊ ထိတော့လည်း ပုံပန်းသဏ္ဌာန် ထိပုံချင်း မတူပါဘူး။ ဘာက လိုနေတုန်း။ လေ့ကျင့်ထားတဲ့လူက လိုရာကိုရောက်အောင် ပို့နိုင်တယ်။

လေ့ကျင့်ခြင်းမရှိရင် မပို့နိုင်ဘူး။ ဒါဟာ သဘာဝတရားတွေရဲ့ လုပ်ငန်းသဘောကို ဉာဏ်နှင့်ဆင်ခြင်နိုင်အောင် ပြောနေတာပါ။ မနောဝိညာဏ်ရဲ့ အလုပ် အလွန်ကျယ်ဝန်းပါတယ်။ မနောဝိညာဏ်သည်ပင်လျှင် ဦးဆောင်ပါတယ်။ ဒီ ဦးဆောင်လည်းဖြစ်၊ အကြီးအကဲလည်းဖြစ်တဲ့ မနောဝိညာဏ် အလုပ်လုပ်တာပါ။

ဒီအလုပ်တွေကို တစ်ခုစီ တစ်ခုစီခွဲ၊ အလွန်များပြားတဲ့ အာရုံတွေ။ အာရုံတွေမှာ ဒီခန္ဓာကိုယ်ထဲကို တကယ်ပြေးဝင်လာတဲ့ အာရုံတွေ။ အခုပြောနေတဲ့ အသံလှိုင်းတွေဟာ သောတပသာဒထဲကို ပြေးဝင်တာ။ အလင်းလှိုင်းတွေက စက္ခုပသာဒထဲ ပြေးဝင်တာ။ ပြေးဝင်ပြီးတော့ သူတို့ 'ကြား'အလုပ်ကို လုပ်တယ်။ 'မြင်'အလုပ်ကို လုပ်ပါတယ်။ အဲဒီမှာ အာရုံတွေဟာ စဉ်ဆက်မပြတ် မရပ်မနား သူတို့ဝင်နေကြတာ။ အလင်းတွေက လည်းပဲ ဝင်နေတာပဲ။ အသံလှိုင်းတွေကလည်း ဝင်နေတာပဲ။ ဒီလို ဝင်နေတဲ့ သဘောတွေ၊ အလုပ်လုပ်နေတဲ့သဘောတွေ ရှိပါတယ်ဆိုတာဟာ အာရုံနှင့် မနောဝိညာဏ်တို့ အလုပ်လုပ်နေကြတာပါ။ အဲဒီမှာ စက္ခုပသာဒနဲ့ ရူပါရုံနဲ့ အလုပ်လုပ်တဲ့ စိတ်နောက်က ချက်ချင်းကပ်ပြီးတော့ လိုက်ပြီး အလုပ်လုပ်တဲ့ မနောဝိညာဏ်။ ဒီ မနောဝိညာဏ်ဟာ ဒီစိတ်က ပေးလိုက်တဲ့ (မြင်စိတ်ကလေးက ပေးလိုက်တဲ့) ရူပါရုံကို သူက ဓမ္မာရုံအဖြစ် လက်ခံပါတယ်။

ဒီကျတော့ ဓမ္မသဘာဝက တစ်ကဏ္ဍ၊ ဒီ ဓမ္မာရုံအဖြစ်နဲ့ မနောဝိညာဏ်က ယူရတာပါ။ ဓမ္မာရုံကိုသာလျှင် မနောဝိညာဏ်က သိတာပါ။ ဒီဓမ္မာရုံဆိုပေမယ့်လို့ ဓမ္မာရုံဟာ ဒီအဆင်းက ပေးလိုက်တဲ့ အာရုံကို

ဓမ္မာရုံအဖြစ်နဲ့လက်ခံပြီး အလုပ်လုပ်တဲ့အခါကျတော့ ဓမ္မာရုံကိုရောက်အောင်၊ ဒီ မနောဝိညာဏ်လေးက ခံယူနိုင်အောင် လုပ်တဲ့အခါကျတော့ ကြားထဲမှာ ဒီရူပါရုံရဲ့အရိပ်ကို မူလရှိရင်းစွဲအတိုင်းထက် သူကနေပြီးတော့ ပြောင်းနေတာ။ ပြောင်းနေလိုက်တော့ ပြောင်းလိုက်တဲ့သဘောအတိုင်း မနောဝိညာဏ်က ဓမ္မာရုံကို ယူရတာပါ။

ဓမ္မာရုံဟာ စက္ခုဝိညာဏ်၏ အာရုံရဲ့ပုံပန်းအတိအကျကို မဟုတ်တော့ပါ။ သူက ပြုပြင်တာ။ သူပြုပြင်တာ။ အဲဒီ ပြုပြင်တဲ့အလုပ်က အလွန်အားကြီးတယ်။ သူပြုပြင်ပေးလိုက်တာလေးကိုပဲ မနောဝိညာဏ်က သိတာပါ။

ဒီလို သိရတော့ မူလရှိရင်းစွဲဖြစ်တဲ့ အစစ်ဖြစ်သော ရူပအာရုံကို မသိပါ။ အဲဒီက ပြုပြင်ပေးလိုက်တဲ့ ဓမ္မာရုံကို ဆက်ပြီးတော့ နောက်က ဒုတိယဖြစ်တဲ့ မနောဝိညာဏ်က ထပ်ပြီးတော့ သူက ကြိုက်တယ်-မကြိုက်ဘူးတွေ လုပ်ပြန်ပါတယ်။ ဒုတိယ ကြိုက်-မကြိုက် အလုပ်လုပ်တဲ့ဟာကိုတော့ ‘ကမ္မဝိညာဏ်’။ တိုလိုဒီလို သူပြောင်းချင်သလို ပြောင်းပေးလိုက်တဲ့ဟာကိုတော့ ‘ကိလေသဝိညာဏ်’။ အဲဒီ(၂)ခု ခြယ်လှယ်နေတဲ့ သဘောကိုမြင်မှ ဓမ္မာရုံအလုပ်လုပ်ပုံကို နားလည်မှာပါ။

ကိလေသ-ကိလေသလို့ခေါ်ရတဲ့ စကားလုံးကိုက ပြင်နေတာပါ။ သူပြင်ပုံပြင်နည်းတွေကြောင့် ကိလေသ ဖြစ်ကုန်တာ။ ဒီကိလေသကိုပဲ ဒီကမ္မဝိညာဏ်ကသိပြီး သူက ထပ်ပြီးအလုပ်လုပ်တာ၊ သိတဲ့အတိုင်း အလုပ်လုပ်တာပါ။

ဒီမနောဝိညာဏ်(၂)ပါးမှာ ကိလေသဝိညာဏ် ခြယ်လှယ်သမျှကို

နောက်ကလိုက်တဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်က လိုက်ပြီးတော့ အလုပ်လုပ်တာ။ ကမ္မဝိညာဏ် လုပ်တဲ့အခါကျတော့၊ ကမ္မဝိညာဏ်ခေါ်တဲ့ အလုပ်ထဲမှာ သဘောကျတာရှိတယ်၊ သဘောမကျတာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီ မနောဝိညာဏ်က သဘောကျတဲ့အခါမှာ သဘောကျတဲ့ လက္ခဏာ၊ သဘောမကျရင် သဘောမကျတဲ့လက္ခဏာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီ သဘောကျတဲ့လက္ခဏာ၊ သဘောမကျတဲ့လက္ခဏာတွေဟာ ‘ခံစားမှု’အဖြစ်နဲ့ ပေါ်လာပါတယ်။

မနောဝိညာဏ်ချင်း တူပေမယ့်လို့ ကမ္မဝဋ်မှာ အလုပ်လုပ်သော မနောဝိညာဏ်၏အလုပ်၊ အဲဒီအလုပ်ထဲမှာ သဘောကျတာလည်း ရှိတယ်။ သဘောမကျတာလည်း ရှိပါတယ်။ သဘောကျတာလည်း ခံစားမှုနဲ့ ပြောတာ။ သဘောမကျတာလည်း ခံစားမှုနဲ့ ပြောတာပါ။ ခံစားမှုမှာ သဘောကျတယ်ဆိုတဲ့ဟာ ‘သောမနဿ’လို့နာမည်ပေးတယ်။ သဘောမကျတာကို ‘ဒေါမနဿ’လို့ နာမည်ပေးပါတယ်။ ဒီ ဒေါမနဿပဲဖြစ်ဖြစ်၊ သောမနဿပဲဖြစ်ဖြစ် မနောဝိညာဏ်၏ အလုပ်လက္ခဏာပါ။ မနောဝိညာဏ်၏ ဘာတဲ့တုန်း၊ အလုပ်လက္ခဏာ။

ဒီ သောမနဿ၊ ဒေါမနဿဆိုတဲ့ လက္ခဏာတွေဟာ စိတ်မှာဖြစ်တဲ့ ခံစားမှုဝေဒနာ။ အဲဒါကို စေတသိကဝေဒနာခေါ်ပါတယ်။ စေတသိကဝေဒနာကို (၂)ပိုင်းခွဲလိုက်တဲ့ အခါကျတော့ သောမနဿနဲ့ ဒေါမနဿတွေပါတယ်။ ဒီ ဒေါမနဿဆိုတဲ့ သဘောကတော့ဖြင့် မနှစ်သက်တာ၊ မလိုလားတာ၊ မကြိုက်တာပါ။ သောမနဿက ကြိုက်တာ၊ နှစ်သက်တာ။ ဒီသဘောလေးတွေမှာ ဒီမနှစ်သက်တဲ့သဘော၊ မကြိုက်တဲ့သဘောသည်လည်း မနောဝိညာဏ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ နှစ်သက်တဲ့သဘော၊ ကြိုက်တဲ့

သဘောလည်းပဲ မနောဝိညာဏ်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီမှာမှ တစ်ခါထပ်ပြီးတော့ မနှစ်သက်တာ၊ မကြိုက်တာတွေကို ဖယ်ထား။ နှစ်သက်တာ၊ ကြိုက်တာတွေကို ဖြစ်နေတဲ့ သောမနဿ။ အဲဒီ သောမနဿလို့ဆိုတဲ့ သဘောလေးတွေဟာ ကျေနပ်တာပါ။ အဲဒီ ကျေနပ်တဲ့ သောမနဿကို တစ်ခါထပ်ပြီး ခွဲဦး။ ဘယ်လို ခွဲရမှာတုန်း။ အခု ပေးနေတဲ့၊ တိုက်ရိုက်ပေးလိုက်တဲ့ အာရုံ(၅)ပါး၊ အဲဒီအာရုံ (၅)ပါးထဲက အဆင်းအာရုံ၊ အသံအာရုံ၊ အရသာအာရုံ၊ အနံ့အာရုံ၊ အတွေ့အာရုံ။ အဲဒီအာရုံတွေကို ဒီအာရုံ(၅)ပါးက ပေးလိုက်တော့ ကိလေသဝိညာဏ်က ထပ်ပြီးတော့ ပြောင်းလိုက်တယ်။ ထပ်ပြီးပြောင်းလိုက်တော့ မူလပေးတဲ့ အဆင်းအာရုံ၊ မူလပေးတဲ့ အသံအာရုံက ပြောင်းလဲလိုက်သော မနောအာရုံ၊ မနောဝိညာဏ်၏ ဓမ္မာရုံ။ ဒီဓမ္မာရုံ၊ ဓမ္မာရုံက လှည့်သွားတဲ့ အလှည့်ကို မမြင်ရင်၊ မသိနိုင်ရင် သဘာဝအကြောင်းကို နောက် လိုက်ရှာလို့ မရပါ။ အခု သေသေချာချာသိရမယ့် အကြောင်းအရာမှာ ကျေနပ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောလေး ရှိတယ်။ အဲဒါလေးဟာ သောမနဿဝေဒနာ။ မနောဝိညာဏ်မှာ ဖြစ်တာ။ အဲဒီ သောမနဿဟာ အခုပြောတဲ့ ကိလေသာအာရုံ (၅)ပါး။ ကိလေသာအာရုံ (၅)ပါးကိုတွေ့၍ ဒီ ရှိနေတဲ့ ကိလေသာက ကိလေသစက်မှာပါသော မနောဝိညာဏ်က ကောင်းပါတယ်-ကောင်းပါတယ်လို့ ပြောလိုက်ရင် နောက်က ကမ္မစက်က သောမနဿနဲ့ ကြိုက်ပါတယ်-ကြိုက်ပါတယ် လုပ်တာ။ အဲဒီ လုပ်ပုံလုပ်နည်းလေးမှာ ဟောဒီ(၅)မျိုးမှာ ဟောဒီအရသာ ကောင်းပါတယ်လို့ပြောရင် ကြိုက်ပါတယ်။ မကောင်းဘူးပြောရင် မကြိုက်ဘူး။

ဒီအာရုံ၊ ရသာရုံ (၆) ပါးထဲမှာကိုက ကိလေသဝိညာဏ်က သူ့မှာ အစွဲနဲ့။ အစွဲရှိပါတယ်။ အစွဲမှာ စံချိန်ရှိတယ်။ အစွဲစံချိန်နဲ့ သူက ပြန်ပြန် ပြီးတော့ ချိန်ထိုးကြည့်တာ။ ဒီစားတဲ့ အစာထဲမှာ ဆားများနေရင် အရသာပေးတဲ့စက်က သူ့အတိုင်းပဲ ပေးလိုက်တာ။ ပေးလိုက်ပေမယ့်လို့ စံချိန်နဲ့ညှိတဲ့ ကိလေသဝိညာဏ်က ငန့်တယ်-ငန့်တယ်လို့ သူ ပြောတာပါ။ ငန့်တယ်ဆိုရင် သူက မကောင်းဘူး။ စံချိန်မကိုက်ဘူး။ စံချိန်မကိုက်ဘူး ဆိုရင် နောက်က မနောဝိညာဏ်က မကြိုက်ဘူး။ ဒီတော့ စံချိန်မကိုက်ရင် မကြိုက်ဘူး။ စံချိန်ကိုက်တယ်-မကိုက်ဘူးကို ကိလေသဝိညာဏ်က ပြောပါတယ်။ ကြိုက်တယ်-မကြိုက်ဘူးကို ကမ္မဝိညာဏ်က ပြောတာပါ။ အဲဒီသဘောလေးကို သေသေချာချာ သိအောင်လုပ်ပါ။

အဲဒါတွေဟာ အာရုံ (၅)ပါးက ပေးလိုက်တဲ့ဟာဟူသမျှကို ကိလေသဝိညာဏ်က သူ့စံချိန်နဲ့သူ အမြင်အာရုံပေါ်မှာ စံချိန်၊ အကြားအာရုံပေါ်မှာ စံချိန်၊ အနံ့အာရုံပေါ်မှာ စံချိန်၊ အရသာအာရုံပေါ်မှာ စံချိန်၊ အတွေ့အာရုံစံချိန်၊ အဲဒီစံချိန်တွေနဲ့ မကိုက်လျှင် ဒေါမနဿဘက် ပို့လိုက်တယ်။ ကိုက်ရင် သောမနဿဘက် ပို့လိုက်တယ်။ သောမနဿတွေဟာ ကိလေသာတွေနဲ့ တွဲပြီးတော့နေတဲ့ သောမနဿတွေ။ အဲဒီ ကိလေသာနဲ့ တွဲဖြစ်နေတဲ့ သောမနဿတွေဟာ တကယ်သိသင့်သိထိုက်သော သဘာဝတရားအစစ်တွေကို သူမသိပါ။ သိရမှာက သဘာဝတရား အမှန်ပါ။

အဲဒီမှာမှ စကားက ပါလာတာက ‘ဓမ္မသဘာဝ’။ ဓမ္မမှာ သဘာဝရှိတယ်။ ဒီမှာ အခုနကပြောတဲ့ အာရုံ၊ ကိလေသက လုပ်ပေးတဲ့ ဓမ္မာရုံနဲ့ သဘာဝကပေးတဲ့ အာရုံ၊ (၂)ခု။ အဲဒီ မတူတဲ့သဘောကို ကွဲကွဲပြားပြား

စဉ်းစားတတ်မှပါ။ သောမနဿအာရုံဆိုတာဟာ ကိလေသကပေးလို့ ရ
နေတဲ့ သောမနဿမျိုးက တစ်မျိုးပါ။

ဒါတွေဟာ ဒီအခုပြောတဲ့ အာရုံ(၅)ပါးစလုံးကို ကျေနပ်နှစ်သိမ့်
ပြီးတော့ ဒီ‘ကမ္မစိတ်’နဲ့ ‘ကိလေသစိတ်’ (၂)ခုတွဲပြီးတော့ အလုပ်လုပ်နေ
တာပါ။ အဲဒီအလုပ်ကို အဟုတ်သိထားမှ အစွဲရဲ့ဘေးရန်ကို သိတာပါ။
ဘာရဲ့ဘေးရန်တုန်း၊ အစွဲရဲ့ဘေးရန်။ ကိလေသစက်က သူစွဲထားတဲ့
Standard ခေါ် တဲ့စံချိန်နဲ့ သူက ညှိညှိပြီးတော့ ပြောနေတာပါ။

ဒီမှာ အခုပြောနေတဲ့ ဓမ္မာရုံရဲ့ သဘာဝ၊ ဓမ္မသဘာဝ။ ဓမ္မသ
ဘာဝကျတော့ အခုပြောတဲ့ ကိလေသအာရုံများက ထပ်တလဲလဲ တွေ
ထားတာ မဟုတ်ပါ။ ဓမ္မသဘာဝကျတော့ ကိလေသာတွေ ခံယူထားတဲ့
ထပ်တလဲလဲတွေထားသော ကိလေသအာရုံမျိုး မဟုတ်ပါ။ အဲဒါကျတော့
ပညာခေါ်တဲ့ ပိုင်းခြား၍သိသော ဉာဏ်၏အာရုံ၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိသော
ဉာဏ်၏အာရုံ၊ ဉာဏ်ပညာ၏အာရုံ၊ အဲဒီဉာဏ်ပညာ၏ အာရုံကို သ
ဘောပေါက်အောင် စဉ်းစားပါ။

ဉာဏ်ပညာ၏အာရုံကို သဘောပေါက်တဲ့အခါ ဒါ ကိုယ်ကိုယ်
တိုင် တွေ့ဖူးပါတယ်။ ကျောင်းသားဘဝ သင်္ချာတစ်ပုဒ် တွက်ခိုင်းတယ်။
တွက်ခိုင်းတော့ အဲဒီသင်္ချာကို ရှိသမျှဉာဏ်နဲ့တွက်လို့ အဖြေထွက်ပြီ၊
အဖြေထွက်ပြီဆိုရင် ဒါမှန်ပြီလို့ သိသွားတယ်။ ဒါ ဘယ်သူ့ရဲ့အာရုံတုန်း၊
ဉာဏ်ပညာက လုပ်ပေးတာ။ အဲဒီအဖြေ ထွက်ပြီဆိုရင် ဝမ်းသာတယ်။
‘သောမနဿ’ ဖြစ်ပါတယ်။

‘သောမနဿ’ဆိုတဲ့ ဒီစကားတစ်လုံးနဲ့ပဲ ကိလေသကပေးတဲ့

သောမနဿနဲ့ ပညာ၏အာရုံကပေးသော ‘သောမနဿ’ မတူပါ။ အဲဒီ မတူတဲ့သဘောလေးကို ကွဲအောင် ဉာဏ်နဲ့စဉ်းစားရမယ်။ အဲဒီလို စဉ်းစား တတ်မှ အခုလမ်းကြောင်းလေး ဘယ်လိုသွားတယ်ဆိုတာကို မြင်လာမယ်။

စဉ်းစားတဲ့နည်းမှာ အခု သောမနဿနဲ့ ဒေါမနဿကို ခွဲ၊ ‘သော မနဿနဲ့ ဒေါမနဿ’မှာ ဒေါမနဿဆိုတဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက် အာရုံတွေကို ဖယ်လိုက်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်မဖြစ်သော သောမနဿတွေကိုပဲ ကြည့်။ သော မနဿမှာ ကိလေသခေါ်တဲ့ အာရုံ(၅)ပါးပေါ်မှာ ဒီရှိနေတဲ့ ကိလေသ တွေက လှည့်စားလိုက်တာ။ ကိလေသာ လှည့်စားတဲ့အတိုင်း သောမန ဿတွေ ဖြစ်နေတာ။ အဲဒီ ဖြစ်နေတဲ့ သောမနဿမျိုးက တစ်မျိုး။ ဉာဏ် နှင့်ယှဉ်၍ ပညာ၊ ပညာကိုသိခြင်းကြောင့် နားလည်သဘောပေါက်၍ ဝမ်းသာတာကတစ်မျိုး။ အဲဒီ သောမနဿ(၂)မျိုးကို ကွဲအောင် စဉ်းစား ပါ။ အဲဒီသောမနဿတွေဟာ ဒီ ဓမ္မာရုံကပေးတဲ့ သောမနဿပဲ။ သို့သော် ပညာပါမှ၊ ပညာနဲ့ယှဉ်၍ သိသောအရာကို ကျေနပ်ခြင်း၊ နှစ်သိမ့်ခြင်း ဖြစ်တယ်။ သောမနဿ။

အဲဒီမှာ စကားလုံးလေးတွေ သုံးနေကြတဲ့ သောမနဿဆိုတဲ့ ဒီ ခံစားမှုလေးကို ‘ပီတိ’နဲ့ တွဲတယ်။ ပီတိသောမနဿဆိုတာ ဖြစ်တယ်။ နက်နဲသော ဓမ္မာရုံ၏အဓိပ္ပာယ်ကို သိခြင်း၊ နားလည်ခြင်းကြောင့် ကျေနပ် ခြင်း၊ နှစ်သိမ့်ခြင်း ဖြစ်တာပါ။ အဲဒါကို ‘ပီတိသောမနဿ’။ ပီတိဆိုတာက အရေးကြီးလာတယ်။ ပီတိဆိုတာလေးတွေ သေသေချာချာ ခံစားတတ် ပြီ။ ပညာနဲ့ တွဲပါတယ်။ ပညာနဲ့တွဲ၍ နက်နဲသောသဘာဝကို သိခြင်း ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ သောနမဿ။ သောမနဿပေါ်မှာ မှီ၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်

ပီတိ။ အဲဒီလို သောမနဿနဲ့တွဲတဲ့ ပီတိဆိုတဲ့ စိတ်အစဉ် ပေါ်နေတဲ့အခါ ပီတိနဲ့တွဲတဲ့ ‘ပဿဒ္ဓိ’ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာပြန်တယ်။ ပီတိဖြစ်မှ ‘ပဿဒ္ဓိ’ ဖြစ်တာ။ ‘ပဿဒ္ဓိ’ သဘောလေးက ကြည်လင်တယ်။

ဒီမှာ ပီတိဖြစ်တယ်၊ ‘ပဿဒ္ဓိ’ဖြစ်တယ်။ ဘာကို အခြေခံတာ တုန်း။ သောမနဿကို အခြေခံတာပါ။ အဲဒီလို စိတ်အစဉ်လေးတွေ တစ်ဆင့်မှသည် တစ်ဆင့်သို့ ကူးပြောင်းလာတာ၊ အခြေအနေ ပြောင်း လာတာပါ။ ပြောင်းလာတဲ့ အခြေအနေတွေ ဖြစ်နေတာတော့ အမှန်ပဲ။ သို့သော် မနောဝိညာဏ်၏ လုပ်ငန်းမှာ လက္ခဏာတွေ ပြောင်းလာတာ၊ အခြေအနေတွေ ပြောင်းလာတာပါ။ ပြောင်းပေမယ့်လို့ ပြောင်းမှန်းသိတာ ဟာ ပညာပါမှပါ။ ပညာက အလုပ်လုပ်တာကို လက်တွေ့သိတာက သတိ ပါမှ။ ပညာက ထွန်းပြတာကို တကယ်သိတာ ‘သတိပါမှ’ပါ။ အရေး ကြီးနေတာသည် သတိပါမှပါ။ ‘သတိ’ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်တွင် အလုပ်လုပ် နေသော ကမ္မဝိညာဏ်၏ သဘောသဘာဝနှင့် သူ့ရဲ့ ဝေဒနာ၊ သူ့ရဲ့ လက္ခဏာ။ ဒါတွေဟာ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်မှာပဲ သိအောင်လုပ်လို့ရတာပါ။ သတိက ကပ်ထားမှ၊ သတိနဲ့ကပ်ထားမှ ဒီသောမနဿဝေဒနာကို သော မနဿမှန်း သိတာ။ သတိမပါရင် မသိပါ။ ဖြစ်တော့ဖြစ်တယ်၊ သောမန ဿရယ်လို့ မဖော်ဆောင်မိဘူး။

သောမနဿကမှ တစ်ဆင့်တက်လာတဲ့ ‘ပီတိ’၊ ပီတိဖြစ်မှန်း လည်းပဲ သတိပါမှ ပီတိဖြစ်မှန်း သိတာပါ။ ပီတိဖြစ်ပြီဆိုတော့မှ ဘာဖြစ် တုန်း၊ ‘ပဿဒ္ဓိ’ဖြစ်တာ။ ဒီအဆင့်တွေဟာ သတိမပါရင် တစ်ခုကတစ်ခု ပြောင်းလဲမှန်း မသိဘူး။ အဲဒီ ‘ပဿဒ္ဓိ’ တို့၊ ‘ပီတိ’တို့ ဆိုတဲ့ဟာတွေဟာ

ဓမ္မာရုံတွေပါ။ ဘာအာရုံတွေတုန်း၊ ဓမ္မအာရုံတွေ။

အခု သတိက ဘယ်ပုံ အလုပ်လုပ်တယ်၊ ဓမ္မ ဘယ်လိုအလုပ် လုပ်တယ်ဆိုတာကို ကွဲပြားအောင်ကြည့်ပါ။ ပညာကပို့ပေးလို့ သောမ နဿတွေဖြစ်၊ သောမနဿတွေဖြစ်လို့ ပီတိဖြစ်၊ ပီတိဖြစ်လို့ ပဿဒ္ဓိဖြစ်။ သူတို့ တစ်ဆင့်တစ်ဆင့် တက်နေတာ ဘယ်သူပါမှ သိတာတုန်း၊ သတိပါမှ ပါ။ အခုကျတော့ အဲဒီမှာ အခုပြောနေတဲ့ ပီတိတို့၊ ပဿဒ္ဓိတို့ဆိုတာ တွေဟာ ဓမ္မအာရုံတွေပါ။ ဓမ္မအာရုံတွေ အဟုတ်ဖြစ်နေမှန်းသိတာမှ ‘ဓမ္မာနုပဿနာ’။ ဓမ္မာနုပဿနာဆိုတာ ဓမ္မအာရုံတွေ အဟုတ်ဖြစ်နေ တာကို သိမှ ‘ဓမ္မာနုပဿနာ’။ အခုပြောနေတဲ့ အကြောင်းအရာတွေမှာ ကိလေသအာရုံမျိုးနှင့် မတူသော ဓမ္မအာရုံတွေ။ အဲဒီမှာ သေသေချာချာ စဉ်းစားပါ။

ကိုယ်တိုင် တရားများ အားထုတ်နေကြတာ၊ အားထုတ်သော် လည်း မိမိ၏နာမ်ဓာတ်သည် ဘယ်ပုံဘယ်နည်း တစ်ဆင့်ကတစ်ဆင့် တက်လှမ်းသွားတယ်၊ ပြောင်းလဲသွားတယ်ဆိုတာကို ကိုယ်ကိုယ်တိုင်က သိမှ သိမှာပါ။ အဲဒီတော့ အခု ပီတိဖြစ်ပြီးတော့မှ ပဿဒ္ဓိဖြစ်တယ်။ ပ သဒ္ဓိက ‘ကြည်လင်’တယ်။ အဲဒီမှာ သဘာဝတရားတို့ရဲ့ အကြောင်းအရာ ကို သေသေချာချာ ဒီမနောဝိညာဏ်က ရှုမှတ်မယ်၊ ဆင်ခြင်မယ်ဆို လျှင် အဲဒီကြည်လင်မှု ‘ပဿဒ္ဓိ’ရှိမှ ‘ဓမ္မသဘာဝ’ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မြင်တာ။ ‘ဓမ္မသဘာဝ’ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား မမြင်လျှင် ဓမ္မသဘာဝကို မသိပါ။ အရေးကြီးနေတာ ဓမ္မသဘာဝကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိဖို့ပါ။ သိဖို့ ဆိုတာ ကြည်လင်မှု၊ အာရုံကိုယ်တိုင် ကြည်လင်မှု၊ ကြည်လင်တဲ့သဘော

အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။

အဲဒီမှာ ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ပြတ်ပြတ်သားသား မြင်တာကို ဥပမာ လေးနဲ့ ပြောပါတယ်။ ရေဟာ ကြည်လင်နေလျှင် ကြည်လင်တဲ့ရေထဲကို ကြည့်ရင် ကြည့်တဲ့လူဟာ သူ့ရဲ့မျက်နှာကို ကောင်းစွာမွန်စွာ မြင်ရတယ်။ ဘာဖြစ်လို့တုန်း၊ တည်ငြိမ်လို့၊ ကြည်လင်လို့၊ မြင်ပြီလား။ အဲဒီကျတော့ အဲဒီမြင်တဲ့မျက်နှာဟာ မိမိမျက်နှာ၏ အနေအထားကို အဟုတ်တကယ် သိတာ။ အဲဒီတော့ မကြည်လင်လျှင် မမြင်ပါ။ အဲဒီတော့ အဟုတ်တကယ် ရှိတရားအမှန်ကို မြင်အောင် ဒီလမ်းနှင့်တက်ပါ။ ဓမ္မာနုပဿနာ၏ သဘောနဲ့ တက်ရတယ်ဆိုတာတွေဟာ အခုပြောတဲ့အရိပ်ဟာ အမှန်အတိုင်း ထင်လာမှ၊ ဒီထင်လာတဲ့ ဓမ္မာရုံဟာ ပဿဒ္ဓိရှိမှ။ ပဿဒ္ဓိရှိလို့ ကြည်ကြည်လင်လင်ဖြစ်နေသော ဓမ္မအာရုံနှင့် သဘာဝတို့၏အကြောင်းကို မြင်တာပါ။ အခုတက်လှမ်းတဲ့ လမ်းစဉ်ကိုသာပြောတာပါ။ ယူမယ်ဆိုလျှင် ကာယမှာရှိနေတဲ့ ‘ကာယာနုပဿနာ’ အာရုံကို ယူလျှင်လည်းပဲ ဒီလမ်းစဉ်အတိုင်းပဲ သွားမယ်။ ခံစားမှုဝေဒနာအမျိုးမျိုးကို ယူလျှင်လည်းပဲ ဒီအတိုင်းသွားမယ်။ သိမှု စိတ်အမျိုးမျိုးကို ယူလျှင်လည်းပဲ ဒီအတိုင်းသွားမယ်။ အဲဒီလမ်းစဉ်ကို ‘ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်’။ အဲဒီအခါကျတော့ ဒီလမ်းကိုမြင်ပြီးတော့ ဒီအလုပ်မျိုး လုပ်တာပါလားလို့သိမှ ‘ဘာဝနာ’၏ အဓိပ္ပာယ်ပါ။

ဘာဝနာ၏ အဓိပ္ပာယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုပြောတာတုန်း၊ အာရုံဆိုတာကလည်းပဲ သူက စီးဝင်နေတဲ့ ရေစီးကြောင်းကြီး၊ ခံယူရတဲ့ မနောဝိညာဏ်ကလည်းပဲ စီးဆင်းနေတဲ့ မနောဝိညာဏ် ရေစီးကြောင်းကြီး။

တစ်ခုမှ ရပ်နားနေတယ်ဆိုတာ မရှိဘူး။ အဲဒီ မရပ်မနား စီးဝင်နေတဲ့ အာရုံတွေ၊ မရပ်မနား ခံယူနေရတဲ့ မနောဝိညာဏ်တွေ၊ သူတို့ တိုက်တဲ့ အခါလေးမှာ တကယ်သဘာဝပေါ်မှာ။ လာတာကိုက Current တွေ။ အဲဒီ Current ခေါ်တဲ့ စီးကြောင်း(၂)ခု။ အတွင်းစီးကြောင်းက မနောဝိညာဏ်၊ အပြင်စီးကြောင်းက အာရုံ၊ အဲဒီ(၂)ခု ထိကြတဲ့အခါ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်လေးဖြစ်မှ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်တယ်။

အဲဒါဟာ အခုခေတ် ဥပမာပြောရရင် ရုပ်ရှင်ကြည့်ကြတာ။ ရုပ်ရှင်ပြတဲ့စက်မှာ ဖလင်က အပေါ်ကနေ အောက်ကို ဆွဲချနေတာ။ အဲဒီ ကြားထဲ အဲဒီဖလင်တွေပေါ်မှ အလင်းရောင်ကို ထိုးလိုက်တာ။ ထိုးလိုက်တော့ အလင်းရောင်က အဲဒီဖလင်ထဲမှာပါတဲ့ အရိပ်ပုံကို ပိတ်ကားပေါ်သွားပြီးတော့ တင်ပြတာ။ တင်ပြပေမယ့်လို့ မျက်စိနှင့် ကြည့်တဲ့အခါကျတော့ ဟောဒီ ပြေးဆင်းနေတဲ့ ဖလင်ကို မမြင်ပါ။ ဟိုမှာကျတော့ အရုပ်၊ သူ့အလုပ်နဲ့သူဟာ တစ်ကွက်ထဲ မြင်တာ။ ဒီမှာက အကွက်ပေါင်းများစွာ ဆင်းနေတာ။ ဒီမှာ ဘယ်လိုလုပ်ထားတာလဲဆိုတော့ ဟောဒီဖလင်နဲ့ အလင်းရောင်က ထွက်လာတဲ့ အရိပ်ရှေ့က ပန်ကာထားတယ်။ ပန်ကာ ရွက်ကလေးထဲမှာ ကြားလေးတွေ ရှိတယ်။ ပန်ကာလေးက လည်နေတာ။ အဲဒီတော့ ပန်ကာလေးကြားထဲကမှ အရိပ်က ထွက်သွားတာ။ အဲဒီတော့ ပန်ကာလေးဟာ အရိပ်ကို ဖုံးလိုက်ဖွင့်လိုက်၊ ဖုံးလိုက်ဖွင့်လိုက်။ အဲဒီ ဖုံးလိုက်ဖွင့်လိုက် လုပ်ပေးနေတဲ့အလုပ်နဲ့ မျက်စိက ဖမ်းတဲ့အလုပ် (၂)ခုကို ညှိထားတာ။ ညှိထားတော့ အဲဒီ ညှိထားတဲ့အတိုင်း ပြလိုက်တော့ အရုပ်က လေးတွေက အကွက်ပေါင်းများစွာ မဟုတ်တော့ဘူး။ အကွက် (၁)ကွက်

ထဲပဲ ဖြစ်သွားတယ်။ အဲဒီသဘောလိုပဲ အာရုံတွေကလည်းပဲ ပြေးလာ၊ နာမ်ဓာတ်တွေကလည်း ခံယူ၊ အဲလို အမြဲတမ်း ပြေးနေပေမယ့်လို့ သူ့အာရုံ၊ သူ့ဝိညာဏ်တို့အကွက်ထဲမှ ကားပေါ်မှာ တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် အရုပ်ဖြစ်သလို ဖြစ်တာပါ။

ဒါကို ကျင့်ထားမှ၊ လေ့ကျင့်ထားမှ၊ အဲဒီလေ့ကျင့်ခန်းက အများကြီးလိုပါတယ်။ အဲဒီ လေ့ကျင့်ခန်း၊ ဒီလို အရုပ်ကလေး၊ ကြည့် တစ်ကွက်ထဲ ထင်နေတာကို ဘာခေါ်တုန်း၊ ‘သမာဓိ၊ သမာဓိ’။ ‘သမာဓိ’ကျတော့ တစ်ကွက်ထဲပဲ၊ ပြေးနေတာတွေ မဟုတ်တော့ဘူး။ တစ်ကွက်ထဲပဲ၊ အဲဒီတစ်ကွက်ထဲပဲမြင်မှ အဲဒီထဲကအာရုံကို လေးပိုင်းထပ်ပြီးတော့ ဆင်ခြင်လို့ရတာ။ အဲဒါ သဘာဝတွေ အလုပ်လုပ်နေတာပါ။ အလုပ်လုပ်နေတဲ့ သဘောတွေကို ‘ဓမ္မသဘာဝ’ခေါ်တာ။ အဲဒီဓမ္မသဘာဝကို သိရာသိကြောင်းအတွက် အခု ချက်မှန်အောင်ထည့်ပေးတာ သတိပါမှပါ။

ဒီသတိနဲ့ အားထုတ်မှု ‘ဝီရိယ’၊ သတိနဲ့ ဝီရိယမှ ‘သမာဓိ’။ ဒါဟာ ‘မဂ္ဂင်’ (၈)ပါးတရားမှာ ‘သမ္မာဝါယမ’ဆိုသော အားထုတ်မှုမဂ္ဂင်၊ ‘သမ္မာသတိ’ခေါ်တဲ့ အောက်မေ့မှုမဂ္ဂင်၊ ပြီးတော့မှ ‘သမ္မာသမာဓိ’ခေါ်တဲ့ အရုပ်ကား ထင်ပါတယ်။

တစ်ကားထဲ၊ တစ်ကွက်ထဲ ထင်တာပါ။ အဲဒီကျမှ ရုပ်ရှင်ကြည့်လို့ရတာ၊ တစ်ကွက်ထဲမဟုတ်ရင် မရဘူး။ ဒီသဘောတွေဟာ အခု လူတို့လုပ်ထားတဲ့စက်တွေနဲ့ ဥပမာယှဉ်၍ သဘာဝစက်တွေပါ။ သဘာဝစက်ထဲမှာ စိတ်ဆိုသော နာမ်ဓာတ်ကလည်းပဲ အဲဒီစက်တွေ သွားသလိုပဲ သွားနေတာ၊ အာရုံတွေကလည်းပဲ စက်တွေလို သွားနေတာ။ သူတို့ ထိတိုင်း ထိ

တိုင်း အလုပ်တွေ ဖြစ်ကြတာ။

မြင်စိတ်ဖြစ်လိုက်၊ ကြားစိတ်ဖြစ်လိုက်။ ဒီတော့ အခု သေသေ ချာချာ နှလုံးသွင်းရမယ့်အချက်က စိတ်တို့သည် အဲဒီဓမ္မာရုံနှင့် အလုပ် လုပ်နေတဲ့ မနောဝိညာဏ်တို့ သူ့ဟာနဲ့သူ မှန်အောင်လုပ်နိုင်ဖို့ (တစ်ခုက မြန်နေရင်၊ တစ်ခုကနှေးနေရင် မရဘူး) သူ့ဟာနဲ့သူ မှန်မှ၊ ချက်ညီမှပါ။ ဒီမှာ အခုပြောတဲ့ဟာက ဒီသတိအားကို အမြဲတမ်း ချိန်ပေးနေတာ၊ ဝီရိယ အားက အားထုတ်တာ၊ သမာဓိအားက အရုပ်ပေါ်အောင် လုပ်ပေးတာ။ ဒီမှာ ဝီရိယအားနဲ့ သမာဓိအားနဲ့ ကိုက်ရမယ်။ ဒီသဘောလေးတွေက စက်သဘော အများကြီးဆန်ပါတယ်။ ဒီတော့ အရေးကြီးနေတဲ့ အချက် က ဒီကိစ္စတွေဟာ အခုအဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် လူတို့လုပ်ထားတဲ့စက်နဲ့ ဥပမာနှိုင်းယှဉ်၍ ပြောတာပါ။

သို့သော် တကယ့်တရားများကို အဟုတ်ပွားများနေတဲ့ ယောဂီ ဟာ အခုပြောနေတဲ့ ‘ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်’၏ သဘောကို နားလည် ပါမှ အခြား နုပဿနာတွေကိုလည်းပဲ နားလည်တယ်။ ဒီတော့ ဒီ ကာယာ နုပဿနာကို ရှုသည်ဖြစ်စေ၊ ဝေဒနာနုပဿနာကို ရှုသည်ဖြစ်စေ၊ စိတ္တာ နုပဿနာကို ရှုသည်ဖြစ်စေ၊ ဒီဓမ္မာနုပဿနာမှာပါနေတဲ့ ဓမ္မသဘာဝ တို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်ကို သိမြင်ထားမှ ရှုမှတ်ပွားများတဲ့အလုပ် နားလည်မယ်။ ဒါကြောင့် မိမိ၏နာမ်ခန္ဓာမှာ အာရုံနှင့်စိတ်တို့ ပူးတွဲ၍ လုပ်ငန်းသဘော လုပ်တဲ့နေရာမှာ အခုပြောတဲ့ စကားလုံးလေးတွေနဲ့ ပြောရတယ်။ ဒီဟာ လေးတွေဟာ ဓမ္မာရုံ၏သဘောကြောင့် ကြည်လင်တဲ့ အစဉ်ရှိအောင် သောမနဿက တက်ရတယ်။ သောမနဿကနေပြီးတော့မှ ပီတိတွေ

ပါလာတယ်။ ပီတိတွေကြောင့် ပဿဒ္ဓိတွေ ဖြစ်တယ်။ ပဿဒ္ဓိတွေဖြစ်လို့ ကြည်လင်မှ ဓမ္မာရုံဟာ ဘယ်ပုံဘယ်နည်း အလုပ်လုပ်နေပါတယ် ဆိုတာ ကို သဘောပေါက်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့ကို ‘ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်’ ခေါ်ပါတယ်။

ဒီအကြောင်းအရာတွေကို အခု သဘောပေါက်ပြီ။ ဓမ္မာနုပဿနာက ဘယ်ပုံဘယ်နည်း တရားရှုမှတ်သော ယောဂီ၏ဉာဏ်ကို အထောက်အကူပြုနေတယ်ဆိုတာကို သိပါပြီ။ သိပြီးမှ အဲဒီမှာ မိမိရှုမှတ်ပွားများသော အာရုံက ကိုယ်ကျွမ်းကျင်ရာ၊ ကိုယ်အလေ့အထရှိရာ ကာယာနုပဿနာကို ရှုချင်လျှင်လည်းပဲ ရှုပါ။ ဝေဒနာနုပဿနာကို ရှုချင်လျှင်လည်းပဲ ရှုပါ။ စိတ္တာနုပဿနာကို ရှုချင်လျှင်လည်း ရှုပါ။ ဘယ်အာရုံကိုပဲ ရှုရဲ့ ဒီဓမ္မသဘာဝတွေကို လွန်၍မသွားဘူး။ ဒီ ဓမ္မသဘာဝတွေအတိုင်းပဲ သွားပါတယ်။ အဲဒီတော့ အချုပ်သွားရမှသာ ဒီအာရုံတွေဟာ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ နောက်ထပ်ပြီး ဖြစ်လာတဲ့ဟာက ‘သုခ’။

ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိတွေနဲ့ ဖြစ်နေတဲ့ဟာ ‘သုခ’။ အဲဒီ သုခဆိုသော ဓမ္မအဆင့်က တစ်ဆင့်တက်မှ သုခပြီးတဲ့အခါကျတော့ ‘ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ’တဲ့။ သုခဝေဒနာကို လွန်၍ ‘ဥပေက္ခာဝေဒနာ’ကို ရောက်မှာ။ ‘ဥပေက္ခာဝေဒနာ’၏ သဘောကိုလည်းပဲ နားလည်ရမယ်။ ‘ဥပေက္ခာဝေဒနာ’၏သဘော၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၏ အနေအထားကို ဉာဏ်မျက်စိနှင့် ဆင်ခြင်တတ်ဖို့ပါ။

ရေလှိုင်းလေးတွေဟာ မျက်နှာပြင်ပေါ်မှာ ကြွလှိုက်နိမ့်လိုက် ဖြစ်နေတာ။ ကြွလှိုက်နိမ့်လိုက် ဖြစ်နေတဲ့ လှုပ်ရှားမှုသဘောသည် ‘သောမ

နဿ'လည်း ဖြစ်တယ်၊ 'ဒေါမနဿ'လည်း ဖြစ်တယ်။ အဲဒီ (၂)ပါးစလုံး ရေလှိုင်းကြောင့် ဖြစ်နေတာ။ လှိုင်းမထလျှင် မဖြစ်တော့ပါ။ မဖြစ်ရင် 'သောမနဿ'လည်း မပေါ်ဘူး၊ ဒေါမနဿလည်း မပေါ်ဘူး။ 'သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ' မပေါ်လျှင် ကြားခံစားမှု 'ဥပေက္ခာ'ဆိုတဲ့ သဘောလေး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီ ဥပေက္ခာဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်လေးကို ဉာဏ်ကမြင်ပြီးတဲ့ အခါကျတော့မှ ဒီဟာက ဝေဒနာပဲ။ သောမနဿလည်း ဝေဒနာ၊ ဒေါမနဿလည်း ဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာလည်း ဝေဒနာ။

ဘယ်မှာဖြစ်တာတုန်း၊ မနောဝိညာဏ်မှာ ဖြစ်သော ဝေဒနာပါ။ ကာယဝိညာဏ်မှာ ဖြစ်တုန်းကတော့ သုခဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သုခဒုက္ခ (၂)ခုကြားက အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ။ ဒီသဘောလေးတွေမှာ ဝေဒနာနုပဿနာနှင့် ရှုမှတ်ပွားများသော အခါကျတော့လည်းပဲ သောမနဿလည်း မဟုတ်၊ ဒေါမနဿလည်း မဟုတ်၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာဆိုတာကို သဘော ပေါက်ပါတယ်။

အခု သေသေချာချာ သွားရမယ့်ခရီးလမ်းက မိမိယူထားသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ကြိုက်ရာကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံနဲ့ သွားပါ။ သွားသော်လည်းပဲ ဒီ မနောဝိညာဏ်အလုပ်ပဲ၊ မနောဝိညာဏ်လုပ်တဲ့ အလုပ်တွေဟာ ဒီအတိုင်း တက်သွားတာ။ ဒီအတိုင်းတက်ပြီးတော့ သွားတဲ့အခါကျတော့ သောမနဿဖြစ်တာ၊ သောမနဿဖြစ်ပြီးတော့ ပီတိဖြစ်တယ်၊ ပီတိပြီးတော့ ပဿဒ္ဓိဖြစ်တယ်။ ပဿဒ္ဓိဖြစ်ပြီးတော့ သုခဖြစ်တယ်၊ သုခပြီးတဲ့နောက် ဥပေက္ခာထိအောင် တက်လာပါတယ်။ ဒီဥပေက္ခာထိအောင် တက်လာမှ လုပ်ငန်းသဘောဖြစ်တာကို သေသေချာချာစဉ်းစားပါ။ ဒီ

တော့ အခုလိုသဘောတွေကို နားလည်အောင် စဉ်းစားတဲ့အခါ ဒီအာရုံ
တွေကလည်း စဉ်ဆက်မပြတ်စီးဝင်တယ်။ မနောဝိညာဏ်ကလည်း စဉ်
ဆက်မပြတ်အလုပ်လုပ်တယ်။ အဲဒီဟာမှာ Current ခေါ်တဲ့ လှိုင်းလေး
တွေ စီးကြောင်းကြီး (၂)ခုပါ။ ဒါအကြမ်းအားဖြင့် ပြောတာပါ။ ဒီစီး
ကြောင်းကြီးတွေ ထိနေတဲ့အချိန်လေးမှာမှ တကယ်အလုပ်က လုပ်တာ။
အဲဒီမှာ သိနေဖို့က စီးကြောင်းကြီးက စီးဝင်လာတာ။ ဒီက ခံယူတဲ့ ပသာဒ
ရုပ်တွေက ခံယူတာ၊ ခံယူတော့မှ ထိမှုဆိုတဲ့ သဘောလေးနဲ့ ခံစားမှုဆိုတဲ့
သဘောလေးနဲ့ သိမှုဆိုတဲ့ သဘောလေး။ ဒါလေးတွေသည် အလုပ်လုပ်
နေတာပါ။

ဒီအလုပ်ကို ဉာဏ်ကမြင်မှ အလင်းလှိုင်းနှင့် စက္ခုပသာဒခေါ်တဲ့
မျက်စိအကြည်နဲ့ အလင်းနဲ့ထိလျှင် မြင်ကိစ္စလေးကို လုပ်တယ်။ အသံ
လှိုင်းနဲ့ နားလေးနဲ့ ထိတဲ့အခါ ကြားကိစ္စကို လုပ်တယ်။ အဲဒီတော့ ဒါတွေ
ဟာ အလုပ်တွေချည်းပါ။ အဲဒီအလုပ်တွေကို ‘သင်္ခါရ’၊ မြင်ကိစ္စ လုပ်နေ
တာလည်း သင်္ခါရ၊ ကြားကိစ္စ လုပ်နေတာလည်း သင်္ခါရ၊ အတွေ့ကိစ္စ
လုပ်နေတာလည်း သင်္ခါရ၊ ခံစားမှုကိစ္စ လုပ်နေတာလည်း သင်္ခါရ၊ သိမှု
ကိစ္စ လုပ်နေတာလည်း သင်္ခါရ။ ဒီတော့ ဒီမနောဝိညာဏ်ကို သမာဓိအား
နဲ့ သေသေချာချာ ဒီအရုပ်ကားကိုကြည့်တော့ ဒီသင်္ခါရခေါ်တဲ့ အလုပ်
တွေချည်းပဲ။ မြင်ကိစ္စလည်း သင်္ခါရ၊ ကြားကိစ္စလည်း သင်္ခါရ။

အမြဲတမ်း သင်္ခါရတွေက အလုပ်လုပ်နေရတာ။ အဲဒီ လုပ်နေတဲ့
အလုပ်တွေကို အခုပြောတဲ့ စကားလုံးတွေနဲ့ သေသေချာချာကြည့်။
အာရုံလေးကလည်းပဲ ဝင်လာတယ်ဆိုကတည်းက အာရုံလေးကိုယ်တိုင်

က ဖြစ်ခြင်း တည်ခြင်း ပျက်ခြင်းနှင့် အလုပ်လုပ်ပါတယ်။ အာရုံကိုယ်တိုင်
က ဖြစ်ခြင်း တည်ခြင်း ပျက်ခြင်း။ တစ်ခါ သိတဲ့ဝိညာဏ်လေးကလည်းပဲ
ဖြစ်ခြင်း တည်ခြင်း ပျက်ခြင်း။ ခံစားတဲ့ဝေဒနာလည်းပဲ ဖြစ်ခြင်း တည်ခြင်း၊
ပျက်ခြင်း။ အဲဒီလို ဖြစ်ခြင်း တည်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ ဖြစ်တာလည်း ထင်ရှား
တယ်။ ပျက်တာလည်း ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီ ဖြစ်ပျက်တွေနဲ့ လုပ်နေတဲ့
အာရုံနဲ့ မနောဝိညာဏ်တို့၊ အာရုံနဲ့ (အာရမ္မဏိကခေါ်တဲ့၊ စိတ်ကလေးကို)
အာရမ္မဏိက၊ အာရုံနဲ့ အာရမ္မဏိကတို့ သင်္ခါရတွေ လုပ်နေတာပါ။ ဒီသင်္ခါ
ရတွေက ရပ်လို့လည်းမရဘူး၊ နားလို့လည်း မရဘူး။ ရပ်လို့မရ၊ နားလို့မရ
လုပ်နေရတဲ့အဖြစ်ဟာ အမှန်ပါ။ ဒီအဖြစ်မှန်တွေကို သေသေချာချာ ရှု
မှတ်ကြည့်တော့ သူတို့ဟာ မမြဲတာ အမှန်ပါ။ ဒီ ရပ်လို့မရ၊ နားလို့မရ
တာလည်းပဲ ဆင်းရဲတာအမှန်ပါ။ ဒီတော့ မမြဲသောသဘော အမှန်၊ ဆင်း
ရဲသောသဘော အမှန်။ ဒါတွေက အလုပ်တွေလုပ်နေလို့ သင်္ခါရခေါ်တဲ့
အလုပ်တွေလုပ်နေလို့ မမြဲတာအမှန်ပါ။ အဲဒီ ဆင်းရဲတဲ့သဘော၊ မမြဲတဲ့
သဘော (၂)ခုစလုံးက ဆက်နေတာပါ။ ဒါဟာ အတွင်းသဏ္ဌာန်မှာ ရှိနေ
တဲ့ နာမက္ခန္ဓာကြီးမှာ အလုပ်လုပ်နေတာပါ။ ဒီခန္ဓာခေါ်တဲ့ နာမက္ခန္ဓာ၊
နာမ်ခန္ဓာကြီးမှာ အလုပ်လုပ်နေရတာ။ အလုပ်တွေဟာ ရပ်လို့လည်းမရ၊
နားလို့လည်းမရ။ အာရုံတွေက မရပ်မနား ဝင်နေတိုင်း အလုပ်တွေ လုပ်
နေရတာပါ။ ဒီလို ရပ်လို့မရ၊ နားလို့မရ၊ မမြဲတဲ့သဘောနဲ့ သွားနေရတဲ့
ဓမ္မသဘာဝ။

ဘဝဆိုတာ ဒီဓမ္မသဘာဝတွေ အလုပ်လုပ်နေတာကိုပဲ ‘ဘဝ’။
အဲဒီဘဝကြီးဟာ တကယ်အဟုတ် ဖြစ်ခြင်းနှင့်ပျက်ခြင်းတို့ ထိ-ထိနေတာ။

ဖြစ်ခြင်းနှင့် ပျက်ခြင်းတို့ တကယ်ထိနေတာကို တကယ်သိမှပါ။ အဲဒီ အရေးကြီးတဲ့အချက်က ဟောဒီ ရှုမှတ်ပွားများနေသော ယောဂီ၏ စိတ် ကလေးဟာ သတိအားလည်း ကောင်း၊ ဝီရိယအားလည်း ကောင်း၊ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သမာဓိအားလည်း ကောင်းနေတဲ့အတွက် အချက်တိုင်း အချက် တိုင်း ထိမှန်းလည်း သိတယ်။ ဖြစ်မှန်းလည်း သိတယ်။ ပျက်မှန်းလည်း သိတယ်။

ဒီဖြစ်ပျက်တို့က သိမှုခေါ်တဲ့ ဝိညာဏ်လေးကို နှိပ်စက်နေတာပါ။ ဖြစ်ခြင်းနဲ့လည်း နှိပ်စက်တယ်။ ပျက်ခြင်းနဲ့လည်း နှိပ်စက်တယ်။ ဒါကို သူ အဟုတ် သိနေတာပါ။ သိနေတော့ ဒီဒုက္ခကို ငြီးငွေ့ပါတယ်။

သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စ၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာဒုက္ခ၊ ယဒါပညာယ ပဿ တိ၊ အခု ပညာနဲ့ မြင်နေပြီ။ ‘ယဒါပညာယပဿတိ အထနိဗ္ဗိန္ဒတိ ဒုက္ခေ’။ ဒီဒုက္ခ၊ ‘သင်္ခါရဒုက္ခ’၊ သင်္ခါရဒုက္ခထဲမှာ ‘အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ’ (၂)ခုစလုံး ပါပါတယ်။ ဒီသင်္ခါရဒုက္ခကို ငြီးငွေ့တာ၊ ငြီးငွေ့တာပါ။ ဒီလို ငြီးငွေ့တဲ့သဘောလေးသည် တကယ်ခံစားလာရတာပါ။ ဒါဟာ ‘ဘဝ’။ ဒီအလုပ်ကို လုပ်နေတာဟာ ‘ဘဝ’။ ဒီ ‘ဘဝ’ဆိုတာဟာ ဒီအလုပ် မလုပ် ဘဲနဲ့ နေတာမဟုတ်ဘူး။ အမြဲတမ်း လုပ်နေတာပါ။ သို့သော် သူတို့ လုပ် နေမှန်းကို မသိပါ။ မသိတာကို ‘အဝိဇ္ဇာ’။

အခုပြောတဲ့ သတိအား၊ ဝီရိယအား၊ ပညာအား၊ သမာဓိအား တွေ မရှိခြင်းကြောင့် သူတို့ လွှမ်းမိုးနေတာ။ အဝိဇ္ဇာ လွှမ်းမိုးနေတာ။ လွှမ်းမိုးတာကို ဖယ်လိုက်၊ (သတိအား၊ ဝီရိယအား၊ ပညာအား၊ သမာဓိ အားနဲ့ ဖယ်ပါ။) ဖယ်လိုက်တော့ ဟောဒီ နာမ်ဓာတ်ကလေးကို ချက်မှန်မှန်

ဖြစ်ခြင်း နှိပ်စက်တယ်၊ ပျက်ခြင်း နှိပ်စက်တယ်။ ဒီလိုနှိပ်စက်လို့ အဟုတ်ဆင်းရဲတယ်ဆိုတာကို သိတယ်။ သိလို့ ဒီနှိပ်စက်ခံနေရတဲ့ အဖြစ်ကို ငြီးငွေ့တာပါ။ ငြီးငွေ့မှသာလျှင် ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းတို့မရှိတာ အလွန်ကောင်းမှာလို့ တမ်းတလာပါတယ်။ ငြီးငွေ့တယ်။ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်းတို့၏ နှိပ်စက်မှုမှ လွတ်မြောက်ချင်တယ်။ ငြီးငွေ့တဲ့စိတ်ကလေးကို ‘နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်’။ လွတ်မြောက်ချင်တဲ့ စိတ်ကလေးကို ‘မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်’။

ဒီလို သဘာဝတရားတွေကို သေသေချာချာ ရှုမှတ်ဆင်ခြင်တဲ့ ဟာကို ‘ဓမ္မာနုပဿနာ’။ ဒီဟာတွေအားလုံးကို ‘ဓမ္မာနုပဿနာ’ ။ ဒီတော့ အခု ငြီးငွေ့တယ်ဆိုတဲ့ ‘နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်’လေးဟာ ဒီသင်္ခါရတွေ နှိပ်စက်နေလို့ ဒုက္ခရောက်နေမှန်းသိလို့ ဒီဒုက္ခကို ငြီးငွေ့၊ ဒုက္ခကို ငြီးငွေ့ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခမှ လွတ်မြောက်ချင်တာ ‘မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်’။ အဲဒီတော့ အဲဒီ အကြောင်းတွေကို သေသေချာချာစဉ်းစားတော့ သဘောပေါက်ပါတယ်။

အခု ငြီးငွေ့တဲ့စိတ်တွေ၊ လွတ်မြောက်ချင်တဲ့စိတ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါတွေဟာ လက္ခဏာတွေပါ။ ဒီအလုပ်ကြောင့်၊ ဘာဝနာကြောင့် တိုးတက်လာသော လက္ခဏာတွေ၊ လက္ခဏာတွေပါ။ ငြီးငွေ့နေတာဟာ ဒီသင်္ခါရတွေ နှိပ်စက်နေလို့။ ဒီကျတော့ ပညာက တစ်ဆင့်တက်ရမှာ အဲဒီ သင်္ခါရတွေ၊ သင်္ခါရတွေ၊ သူတို့ ဘာကြောင့် ဒီသင်္ခါရတွေ ဖြစ်နေတာလဲဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာလေးကို သေသေချာချာသိဖို့က စကားလုံးနဲ့ သိဖို့မဟုတ်ပါ။ သင်္ခါရရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကိုသိဖို့ ပြန်စဉ်းစားတာ၊ Object of Analysis က ဘာတုန်း။ Function ၊ Function က သင်္ခါရ။ သူ့ကို Object အဖြစ်နဲ့ Analyse လုပ်တာ။ အဲဒီစိတ်ကလေး ခုနက ‘နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်’၊ ‘မုစ္စိ

တုကမျတာဉာဏ်၊ ပြီးတော့ ဒီသင်္ခါရကို ‘ပဋိသင်္ခါရုပဿနာဉာဏ်’။ ဒါကို ‘ပဋိသင်္ခါဉာဏ်’လို့ ပြောတာပါ။

ဒီသင်္ခါရတွေ ဘာတွေလဲလို့ သင်္ခါရကို စဉ်းစားရမယ့် အာရုံအဖြစ်နဲ့ ယူတဲ့ဉာဏ်ကို ‘ပဋိသင်္ခါဉာဏ်’။ အဲဒီကျတော့ Function ဆိုတဲ့ သဘောလေး သိလာပါတယ်။ သင်္ခါရဆိုတာ "Nothing but Work Function" ။ Function ဆိုတာလေးကို အဟုတ်တကယ် မြင်လာမှ။ ဒီ ဖန်ရှင်ဆိုတဲ့ သင်္ခါရဆိုတာဟာ သူလုပ်နေကျအလုပ်ကို လုပ်နေတာပါ။ အဲဒီတော့ သေသေချာချာကြည့်။ Function ဟာ Function ပဲ။ သင်္ခါရဟာ သင်္ခါရပဲ။ သင်္ခါရဟာ သင်္ခါရပဲလို့သိတော့ ဉာဏ်က တစ်ဆင့်တက်သွားတာ။ သူ့အတွက် စိုးရိမ်ပူပန်နေတာလည်းပဲ သဘောမမှန်ဘူး။ သင်္ခါရအပေါ်မှာ တပ်မက်တွယ်တာနေတဲ့ ဥပါဒါန်တွေနဲ့ လုပ်တာလည်းပဲ မမှန်ဘူး။ သင်္ခါရဟာ တွယ်တာစရာလည်းမဟုတ်၊ မုန်းစရာလည်းမဟုတ်၊ အဲဒီအခါကျတော့ သင်္ခါရက သင်္ခါရအတိုင်း ကြည့်တော့ ‘သောမနဿ’လည်းမဖြစ်၊ ဒေါမနဿလည်းမဖြစ်၊ ‘နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်’ဆိုတာ ဒေါမနဿဖြစ်နေပြီး ငြီးငွေ့နေတာ။ အဲဒီတော့ ငြီးငွေ့နေလို့လည်း မရဘူး။ ကျေနပ်နေလို့လည်း မရဘူး။ သင်္ခါရဟာ သင်္ခါရပဲ။ အဲဒီ သင်္ခါရဟာ သင်္ခါရပါပဲလို့ မြင်တဲ့ဉာဏ်ကို ဥပေက္ခာဉာဏ်။ ‘သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်’၊ နည်းတဲ့အဆင့် မဟုတ်ဘူး။ အဲလောက်ထိအောင် တက်နိုင်ဖို့ပါ။ ဒီဟာတွေကို တဖြည်းဖြည်း၊ တဖြည်းဖြည်း တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် ဉာဏ်တွေပြောင်းလဲလာပုံသဘောကို သိနေတာဟာ ‘ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်’၏ အလုပ်။ အဲဒီ ‘သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်’ထိအောင် လောကီဉာဏ်ပဲ ရှိပါသေးတယ်။

ဒီကမ္မ တစ်ဆင့် တက်လိုက်တာ ‘သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်’၊ ပြီးတော့ ‘အနုလောမဉာဏ်’။ ‘အနုလောမဉာဏ်’ဆိုတာဟာ ဟောဒီဖြစ်စဉ်ကြီး (ဟောဒီ ခန္ဓာ ၅-ပါးဖြစ်စဉ်) ခန္ဓာ ၅-ပါးဖြစ်စဉ်ကို အစက ခန္ဓာ ၅-ပါး ဖြစ်စဉ်ရယ်လို့ မမြင်ပါ။ အခု ဓမ္မာရုံနဲ့ ဒီရှိနေတဲ့ ဓမ္မာနုပဿနာ လုပ်ငန်း စဉ်နဲ့ တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တက်လာတော့မှ ‘ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်’ မြင်တယ်။ ‘ဘင်္ဂဉာဏ်’မြင်တယ်။ ‘ဘယဉာဏ်’ မြင်တယ်။ ‘အာဒိနဝဉာဏ်’ မြင်တယ်။ ‘နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်’ မြင်တယ်။ ‘မုစ္စိတုကမျတာဉာဏ်’ ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ‘ပဋိ သင်္ခါဉာဏ်’ ဖြစ်တယ်။ ပြီးတော့ ‘သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်’။ ‘သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်’ရောက်မှ ငြိမ်သွားတာ။ ငြိမ်သွားတော့မှ တစ်ခါပြန်ပြီးတော့ ဒီ အားလုံးကို သုံးသပ်တာ ‘သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်’။ ပြီးတော့မှ ‘အနုလောမ ဉာဏ်’၊ အနုလောမဉာဏ်အထိ ဒါတွေ စဉ်းစားရတုန်းရှိသေးတာ။ အဲဒီ အခါကျတော့မှ ဒီ သင်္ခါရ-သင်္ခါရလို့ခေါ်တဲ့ Function ဟာ သူ လုပ်နေတာ ပဲ။ သူတို့ အဟုတ် အလုပ်လုပ်နေတာ။ အလုပ်လုပ်နေလို့ ဘဝက ရှိနေ တာ။

ဒီ Function ဆိုတဲ့ဟာတွေဟာ Function ပဲ။ ဒီ Function ခေါ်တဲ့ သင်္ခါရအပေါ်မှာ အခုပြောတဲ့ ကိလေသဝဋ်က ထုတ်ပေးနေတဲ့ ဥပါဒါန် တွေက ဝင်ပြီးခြယ်လှယ်နေတာပါ။ ဒီကျတော့မှ ဉာဏ်က တစ်ဆင့်ပြီး တစ်ဆင့် တက်ရတာ။ အခု ‘အစွဲဥပါဒါန်’ ရဲ့အပြစ်ပဲ။ အစွဲဥပါဒါန် ပေး နေတဲ့ ဒုက္ခပဲ။ အဲဒီမှာ အစွဲတွေကို ပြန်ပြီးတော့ကြည့်။ အဲဒီ အစွဲတွေ ထဲမှာ အထင်ရှားဆုံးအစွဲက ငါအစွဲ။ ငါအစွဲ နှိပ်စက်နေလို့ ခံနေရတဲ့ ဒီဒုက္ခတွေ၊ ငါသိတယ်၊ ငါမှတ်တယ်၊ ငါခံစားတယ်။ အဲဒီလို ငါကြိုးစား

တယ်နဲ့တင် နေနေတော့ အဲဒီမှာ အခုပြောနေတဲ့ သဘောလေးမှာ သိတာလည်း ငါ၊ ခံစားတာလည်း ငါ၊ မှတ်မိတာလည်း ငါ၊ အားထုတ်တာလည်း ငါချည်းဖြစ်နေတာ။ ဖြစ်နေတော့ လုပ်ငန်းသဘောက ငါနဲ့ သိခြင်း သဘောနဲ့ တခြားစီ။ ငါနဲ့ ခံစားခြင်းသဘောက တခြားစီ။ ငါနဲ့ မှတ်မိနေတာ တခြားစီ။ ငါနဲ့ အားထုတ်တာနဲ့ တခြားစီ။ အားထုတ်တာက သဘာဝ။ အဲဒီ အားထုတ်နေတဲ့ စေတနာ၊ စေတနာသင်္ခါရနဲ့ ငါနဲ့ တွဲနေခြင်းကြောင့် ငါသိတယ်၊ ငါမှတ်တယ်ဖြစ်နေတာ။ အဲဒီတော့ အဲဒီဟာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဒုက္ခတွေ။ အဲဒီဒုက္ခကို ပယ်မယ်ဆိုရင် ပထမဦးဆုံး ဘာကို ပယ်ရမှာတုန်း၊ ငါအစွဲကို ပယ်ရမယ်။ ဒါဟာ လုပ်ငန်းအားဖြင့်တော့ သိပါတယ်။

အခုလို ပညာတွေကို နာယူလိုက်တော့ ဒီပညာတွေကို သုတမယပညာအဖြစ်နဲ့ ရထားပြီ။ သုတမယပညာကို သေသေချာချာ ပိုင်းပိုင်း ခြားခြားရမှ စိန္တာမယနဲ့ ထပ်၍ ကိုယ်ကိုယ်တိုင် စဉ်းစား၊ ထပ်တလဲလဲ စဉ်းစား၊ စဉ်းစားလာတဲ့အခါကျမှ ဒီအဆက်တွေကို သိလာပြီး အဲဒီလို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ဆက်စပ်၍ အလုပ်လုပ်နေတာသည် အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်နေပုံပါ။ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်နေတဲ့ သဘောလေးကို၊ အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်တာလေးကို ပစ္စယခေါ်တယ်။ ပစ္စယ၏အဓိပ္ပာယ်ကို အာကာရ ခေါ်တယ်။ ဆက်စပ်နေသော သဘောလေး၏ အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်တာကို ‘ပစ္စယအာကာရ’။ အလွန်ခက်တဲ့ ပညာကို အခုမြင်ပြီလား။ အကြောင်းအကျိုး ဆက်ပုံလေးတွေ တစ်ခုစီ၊ တစ်ခုစီ ဆက်ထားပုံ၊ ဉာဏ်က တစ်ဆင့်စီတစ်ဆင့်စီ တက်၍ မြင်ပုံ။ အဲဒီ ပစ္စယအာကာရဆိုတဲ့

အဓိပ္ပာယ်ကိုပဲ နောက်တစ်မျိုးက ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပညာ’။ ပစ္စယ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုနားလည်မှ ပစ္စယဆိုတာ ဆက်ပေးနေတဲ့သဘောပါ။ ဆက်ပေးနေတဲ့ သဘောလေးတွေကို ဉာဏ်နဲ့ အခု တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တက်ရပါတယ်။ အဲဒါကိုပဲ ‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်’။

‘ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်’တရားတော်ကို နားလည်တယ်လို့ ပြောတာဟာ အခုပြောတဲ့ ဓမ္မသဘာဝတွေ ဆက်သွယ်နေပုံ လမ်းကြောင်းကို တစ်ဆင့်ပြီးတစ်ဆင့် တက်တတ်မှ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို သိပါတယ်။ နားလည်ပါတယ်။ အဲဒီတော့ အဲဒီမှာ အခုနေနေတာ ‘ဘဝ’။ ဒါ ပုထုဇဉ်သတ္တဝါတို့ နေနေတာ။ နေနေပြီးတော့ ဒါဟာ ငါ့ဘဝ၊ ငါ့ဘဝလို့ ပြောနေတာ။ အဲဒီ ငါ့ဘဝကို တွယ်တက်ထားတဲ့အစွဲ အလွန်ကြီးတယ်။ အဲဒီအစွဲကို ဘဝတဏှာ။ အဲဒီအစွဲ ကြီးရခြင်းအကြောင်းအရင်းက ဘဝဆိုသောဘဝဟာ အခုပြောတဲ့ ရုပ်တရား နာမ်တရား၊ ခန္ဓာ (၅)ပါး။ သူတို့ဟာ အာရုံနှင့် ခန္ဓာတို့ ထိခိုက်တိုင်း ထိခိုက်တိုင်း အလုပ်တွေလုပ်နေရတာ။ ထိတိုင်းထိတိုင်း အလုပ်လုပ်နေတာ။ အဲဒီအလုပ်တွေ ဖြစ်နေတာကိုပဲ ‘ဘဝ’ခေါ်တာ။ အဲဒီအလုပ်တွေကို အစွဲက ဘာသာပြန်ပေးတာပါ။ ဥပါဒါန်က ငါ့ဘဝလို့ ဘာသာပြန်ပေးနေတာ။ ငါ့ဘဝလို့ ဘာသာပြန်တဲ့နေရာမှာ အဓိကဘာသာပြန်သူသည် ‘အတ္တဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်’။ အဓိက ဘာသာပြန်သမား ‘အတ္တဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်’။ အတ္တဒိဋ္ဌိဥပါဒါန်ဆိုတာ ဒါကြောင့်မို့လို့ ပယ်ရမယ့်တရား။ သူ အလွန်စွဲတယ်။ သူဟာ အခုလို ဥပါဒါန်၏ အဆင့်မှာ စွဲတာထက် ပိုလွန်သော ဒိဋ္ဌိအနုသယခေါ်တဲ့သဘောနဲ့ ဓာတ်ခံအဖြစ်နဲ့ စွဲတဲ့အဆင့်သို့ ရောက်နေတာပါ။ ဓာတ်ခံက အမြဲတမ်းရှိတာပါ။

ဒီဓာတ်ခံဆိုတဲ့ စကားကျတော့ ဘဝအဆက်ဆက် သံသရာမှာ ဓာတ်ခံက လိုက်လာတာ။ ဓာတ်ခံက သတ္တဝါတိုင်းမှာ ပါတာ။ အဲဒီဓာတ်ခံ သတ္တဝါတိုင်းမှာ ပါမှန်းကိုလည်းပဲ မသိနိုင်ပါ။ အစွဲကြီးမှန်းလည်းပဲ မသိ နိုင်ပါ။ ဒါတွေဟာ အခုပြောတဲ့ ဘုရားရှင် သင်ကြားပေးသော ပဋိစ္စ သ မုပ္ပါဒ်ပညာ၊ ပစ္စယာကာရပညာ။ ဒီ ပစ္စယာကာရပညာထဲမှာမှ အပိုင်း အပိုင်း ခွဲကြည့်ပါ။ အာရုံနဲ့ခန္ဓာတို့ အလုပ်လုပ်နေတာ။ အလုပ်လုပ်နေလို့ ဒီအလုပ်တွေပေါ်မှာ သာယာတယ်။ တွယ်တာတယ်။ အလုပ်တွေပေါ်မှာ သာယာတွယ်တာတယ်ဆိုတာဟာ စားတဲ့အစာလေးနဲ့ လျှာဆိုတဲ့ အ ကြည်ရုပ်ကလေးနဲ့ ထိတာနဲ့တပြိုင်နက် ပေါ်လာတဲ့အရသာ။ အရသာ၊ ချိုချဉ်ဖန်ခါးဆိုတဲ့ အရသာက အရသာအတိုင်းပဲ ထုတ်ပေးတာ။ သူ့ကို မျက်လှည့်ဆရာဖြစ်တဲ့ ဥပါဒါန်က ကောင်းတယ် ကောင်းတယ်လို့ သူ့ရဲ့ စံချိန်နဲ့ကိုက်ရင် သူကောင်းတယ် ပြောပါတယ်။ ဒီလျှာက ကောင်းတယ် လည်း မပြောဘူး၊ မကောင်းဘူးလည်း မပြောဘူး။ ကောင်းတယ်ပြောတာ ‘ဥပါဒါန်’၊ ကိလေသာထဲမှာပါတဲ့ ဥပါဒါန်က ပြောတာပါ။

မကောင်းဘူးလည်း သူ မပြောဘူး၊ ကောင်းရင် ကြိုက်တယ်လို့ ကမ္မဝိညာဏ်က အလုပ်လုပ်တာ။ မကောင်းရင် မကြိုက်ဘူးလို့ ကမ္မဝိ ညာဏ်က အလုပ်လုပ်တာ။ ကမ္မဝိညာဏ် လုပ်တာလည်း အလုပ်ပဲ။ ကိ လေသဝိညာဏ်လုပ်တာလည်း အလုပ်ပဲ။ ဇိဝှိပသာဒ အလုပ်လုပ်တာ လည်း အလုပ်ပဲ။ ဇိဝှိဝိညာဏ် အလုပ်လုပ်တာ။ အဲဒီအလုပ်တွေချည်းပဲ။ သို့သော် အလုပ်တွေ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု ဆက်နေတာပါ။ အဲဒီ ဆက်စပ်နေတဲ့ သဘောလေးကို ‘ပစ္စယာ’။ ဒီပစ္စယရဲ့အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်တာကို ပစ္စ

ယာကာရ။

ဒီမှာ ဟောဒီ ရသာ(၆)ပါးကို ထုတ်ပေးနိုင်တာ ဇိဝှိပသာဒကမ္မ၊ ထုတ်ပေးနိုင်တဲ့ သူ့အစွမ်း အလွန်ကြီးတယ်။ ဇိဝှိပသာဒက ထုတ်ပေးနိုင်တဲ့ရသာကို ချက်ချင်း ကိလေသဝိညာဏ်က ယူပြီးတော့ သူ မျက်လှည့်ပြလိုက်တယ်။ ဒါကောင်းတယ်-ဒါ ကောင်းတယ်ဆိုရင် နောက်ကလိုက်လာတဲ့ ကမ္မဝိညာဏ်က ကြိုက်တယ်။ အဲဒီလို အလုပ်လုပ်နေတဲ့ အဆက်ကြီး တစ်ခုလုံးကို ‘ဘဝ’။ နောက်ဆုံးပိတ် ကြိုက်တာ-မကြိုက်တာတွေနဲ့ ‘ဘဝ’က နေရတာ။ အဲဒီအဓိပ္ပာယ်တွေကို သဘောပေါက်မှ ဒီအဓိပ္ပာယ်တွေက ‘ဓမ္မသဘာဝ’တွေ။ ဓမ္မသဘာဝတွေကို နားလည်အောင် ဆင်ခြင်မှ ဓမ္မာနုပဿနာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဓမ္မာနုပဿနာရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို အခု သိပါပြီ။ အခု တစ်လွှမ်းပြီးတစ်လွှမ်း တက်ရမှာ။ အခုအဆင့်က ‘သုတမယ’ ပဲ ရှိပါသေးတယ်။ ‘သုတမယ’နဲ့ ရထားတဲ့ ပညာတွေကို ‘စိန္တာမယပညာ’ ခေါ်တဲ့ ဆင်ခြင်မှု စဉ်းစားမှုနဲ့ စဉ်းစားပါ။ အဲဒါလည်း ပွားများတဲ့ပညာပါပဲ။ အဲဒီလို ပွားများစဉ်းစား၊ စဉ်းစားလေလေ သဘာဝတရားတွေ ပေါက်ရောက်လေ။ ဒါကို ဒီဟာတွေထဲက မိမိနှစ်သက်သော ဓမ္မာရုံတစ်ခုကို ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံအဖြစ်နဲ့ ယူပြီးတော့ တိတိကျကျကိုင်ပြီးတော့ အလုပ်လုပ်။ အဲဒါ ကြိတ်ချေတာ၊ ဖျက်ဆီးတာပါ။ ကြိတ်ချေဖျက်ဆီးတယ်ဆိုတာ ကိလေသာကို အဟုတ်ဖျက်ဆီးရတာပါ။ ဝီရိယနဲ့ ရှုံ့မြှိုက်ဖျက်ဆီးတယ်လို့လည်း ခေါ်တယ်။ ကြိတ်ချေဖျက်ဆီးတယ်လို့လည်း ခေါ်တယ်။ အဲဒီလုပ်ငန်းတွေဟာ ဝိပဿနာအလုပ်ကိုလုပ်သော ယောဂီတို့၏ အလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဓမ္မာနုပဿနာ၏အလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာကြီး ဦးဌေးအောင် (မဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ)

ဒီတော့ အလွန်ကံကောင်းလို့ ဘုရားအဆုံးအမ ဒီပညာမျိုးကို ရတာပါ။ ရလျှင် ဒီပညာထဲက အနှစ်သာရကိုထုတ်၍ အသုံးပြုပြီးတော့ ဘဝသံသရာမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းအလုပ်ကို လုပ်နိုင်ကြပါစေ။

သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။